

אַלװעלטלעכע דעקלאַראַציע פֿון מענטשנרעכט

גוטגעהייסן און פּראָקלאַמירט ווי רעזאָלוציע A 217 (3) פֿון דער אַלגעמיינער פֿאַרזאַמלונג פֿון די פֿאַראײניקטע פֿעלקער, 10 דעצעמבער, 1948

הקדמה

ר, און שלום אויף דער גאַרער וועלט באַשטייט פֿון אָנערקענען דעם תּוּכִיכּן כּבֿוד און די גלייכע און נִיט־איבערטראָגלעכע רעכט פֿון אַלע מיטגלידער פֿון דער מענטשישער משפּחה

גֵרפֿן אַ גרויל אויף אַלע מענטשן, און היות ווי די העכסטע האָפֿנונג פֿון די אומות העולם איז אַז די ציט זאָל אָנקומען ווען מענטשן זאָלן געניסן פֿון פֿרייהייט, אי פֿון רעדן אי פֿון גלויבן,

,און קיינער זאָל נִיט לִיידן פֿון קיין מורא אָדער נִיט

,היות ווי געזעץ און יושר מוזן פֿאַרטיידיקן מענטשנרעכט, טאַמער מען וועט זיך אין נִיט נעמען רעבעלירן קעגן טיראַניע און באַדריקונג

,היות ווי דערמוטיקן די אַנטוויקלונג פֿון פֿריינטלעכע באַציונגען צווישן לענדער איז אַן עיקר

נטערגעשטריכט זייער גלויבן אין גרונטלעכע מענטשנרעכט, אין דעם כּבֿוד און ווערט פֿון יעדן מענטש, און אין די גלייכע רעכט פֿון מענער און פֿרויען, און היות ווי זיי האָבן באַשלאָסן

,דערמוטיקן געזעלשאַפֿטלעכע פּראָגרעס און בעסערע לעבנס־שטייגערס

אגלידער האָבן געטאָן אַ נדר מיטצואַרבעטן מיט די פֿאַראײניקטע פֿעלקער און ווײַטער צו דערמוטיקן אַלװעלטלעכע דרך־ארץ און אָפּהייטן מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייט

,היות ווי אַלע דאָרפֿן פֿאַרשטיין דיִאַ רעכט און פֿרייהייטן כדי דער נדר זאָל מקוים ווערן

אַט דערפֿאַר

פּראָקלאַמירט די אַלגעמיינע פֿאַרזאַמלונג

ר, כדי יעדער מענטש און יעדער אינסטאַנץ זאָל האָבן אַלעמאָל אין זינען דיִאַ דעקלאַראַציע, און וועט זיך מיען, דורך לערנען און דערציען, צו דערמוטיקן דאָס אָנערקענען פֿון די

סײַ אינטערנאַציאָנאַלע, צו פֿאַרזיכערן דאָס אַלװעלטלעכע אָנערקענען און אָפּהייטן, סײַ צווישן די פֿעלקער פֿון מיטגליד־לענדער, סײַ צווישן די מענטשן וואָס אונטער זייער השפּעה

אַרטיקל 1

דער מענטש ווערט געבוירן פֿרי און גלייך אין כּבֿוד און רעכט. יעדער ווערט באַשאַנקן מיט פֿאַרשטאַנד און געוויסן; יעדער זאָל זיך פֿירן מיט אַ צווייטן אין אַ געמיט פֿון ברודערשאַפֿט

אַרטיקל 2

ריבן אין אַט דער דעקלאַראַציע, נִיט געקוקט אויף וואָסער־ניט־איז אונטערשייד, זאָל זײַן פֿאָלק, הויטפֿאַרב, לשון, רעליגיע, פּאָליטישע אָדער אַנדערע געדאַנקען, נאַציאָנאַליטעט,

.קולטור, פֿאַרמאַג, געבורט, אָדער וואָסער־ניט־איז אַנדערן סטאַטוס

יקער, אָדער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע פֿון דעם לאַנד וווּ ער וווינט, זאָל דאָס לאַנד זײַן אומאָפּהענגיק, אָפּהענגיק, אָדער אונטער וואָסער־ניט־איז באַגרענעצטער סװערעניטעט

אַרטיקל 3

.יעדער האָט רעכט אויף לעבן, פֿרייהייט, און פּערזענלעכער פֿאַרזיכערונג

אַרטיקל 4

.קיינעם טאָר מען נִיט האַלטן אין קנעכטשאַפֿט צי שקלאַפֿעריי; דאָס שקלאַפֿעריי און דער שקלאַפֿן־האַנדל זאָלן זײַן שטרענג פֿאַרבאָטן אין אַלע פֿאַרמען

אַרטיקל 5

.קיינעם טאָר מען נִיט פּייניקן אָדער אויסשטעלן אויף אַ שטראַף וואָס זאָל זײַן אוממענטשלעך, אַחזריותדיק, אָדער דעגראַדירנדיק

אַרטיקל 6

.יעדער האָט אומעטום דאָס רעכט אויף דעם, מען זאָל אים אָנערקענען ווי אַ מענטש לויטן געזעץ.

אַרטיקל 7

וויסן געזעץ. אַלע זינען באַרעכטיקט אויף אַ גלייכער שוץ קעגן וואַסער־ניט־איז דיסקרימינאַציע וואָס זאָל ברעכן די־אָ דעקלאַראַציע און קעגן אויפֿרייצונג אויף אַזאַ דיסקרימינאַציע

אַרטיקל 8

ן צו די געהעריקע נאַציאָנאַלע געריכטן צוליב וואַסער־ניט־איז אַקטן וואָס האָבן אים אָפּגעזאָגט די גרונטלעכע רעכט וואָס זינען אים באַוויליקט לויט דער קאָנסטיטוציע צו געזעץ

אַרטיקל 9

.קיינעם טאָר מען ניט אַרביטראַריש אַרעסטירן, האַלטן אין געפֿענגעניש, אָדער פֿאַרשיקן פֿון זיין לאַנד

אַרטיקל 10

. אומפּאַרטייִשן געריכט ביים גערעכנט ווערן זינע רעכט און פֿאַראַנטוואָרטלעכקייטן, און ווען מען באַטראַכט וואַסער־ניט־איז קרימינעלע באַשולדיקונג וואָס ווערט אים פֿאַרוואַרפֿן

אַרטיקל 11

אָס מען זאָל אים דן זיין לכּף זכות ביז מען וועט אים געפֿינען שולדיק לויטן געזעץ אין אַן עפֿענטלעכן פּראָצעס אויף וועלכן ער האָט אַלע נייטיקע גאַראַנטיעס אויף זיין פֿאַרטיידיקונג

אַציאָנאַלן צו אינטערנאַציאָנאַלן איבערשפּרייז ווען מ'איז עס באַגאַנגען. מען טאָר אויך ניט אַרויפֿלייגן קיין גרעסערע שטראַף איידער די, וואָס איז געווען גילטיק צו דער צייט ווען מע איז באַגאַנגען דעם איבערשפּרייז.

אַרטיקל 12

ןײַט, די משפּחה, די היים, אָדער די קאַרעספּאַנדענץ. קיינעמס כּבֿוד צו שם טאָר מען ניט אַטאַקירן. יעדער האָט אַ רעכט אויף דער שוץ פֿון געזעץ קעגן אַזעלכע שטערענישן אָדער אַטאַקעס.

אַרטיקל 13

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון באַוועגונג און וווינאַרט צווישן די גרענעצן פֿון יעדער מלוכה

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרלאָזן וואַסער־ניט־איז לאַנד, אַרײַנגערעכנט זיין אייגן לאַנד, און זיך צוריקקערן אין זיין אייגן לאַנד

אַרטיקל 14

.יעדער האָט אַ רעכט אויף בעטן און זיך אויסניצן מיט אַזיל פֿון פֿאַרפֿאַלגונג אין אויסלאַנד

וויק אין פֿאַל פֿון פּראָקורירונגען וואָס קומען לעגיסטים אַרויס פֿון ניט־פּאַליטישע פֿאַרבּרעכנס, אָדער פֿון אַקטן וואָס זינען אַקעגן די צילן און פּרינציפּן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער

אַרטיקל 15

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַ נאַציאָנאַליטעט

.מען טאָר ניט צונעמען ביי קיינעם זיין נאַציאָנאַליטעט אָדער אַפּזאָגן דאָס רעכט איבערצובײַטן זיין נאַציאָנאַליטעט

אַרטיקל 16

עט, אָדער רעליגיע, האָבן אַ רעכט אויף מאַן־און־ווייב לעבן און אויפֿהאַדעווען אַ משפּחה. זיי זינען באַרעכטיקט אויף גלייכע רעכט בנוגע מאַן־און־ווייב־לעבן, בשעת זיי זינען מאַן און ווייב, און ביים צעשיידן זיך פֿון דער זיוועגשאַפֿט

.בלויז מיט דער פֿרייער און פֿולער הסכמה פֿון חתן און כּלה קען מען אַריין אין זיוועגשאַפֿט

די משפחה איז דאָס נאַטירקלעכע און גרונטלעכע איינס פֿון דער געזעלשאַפֿט און איז באַרעכטיקט אויף שוץ דורך דער געזעלשאַפֿט און דורך דער מלוכה.

אַרטיקל 17

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרמאָגן האַב־און־גוטס, אי אַליינס אי אין שותפֿות מיט אַנדערע.

פֿון קיינעם טאָר מען ניט אַרביטראַריש אַוועקנעמען זיין האַב־און־גוטס.

אַרטיקל 18

אויף איבערביטן רעליגיע און גלויבן און די פֿרייהייט, אַדער אַליין אַדער בשותפֿות מיט אַנדערע, אַדער עפֿענטלעך אַדער ביחידות, אַרויסווייזן די רעליגיע אַדער גלויבן דורך לערנען, פּראָקטיק, תפֿילה, און אַפּריכטונגען.

אַרטיקל 19

אַרין פֿרייהייט צו האַבן מיינונגען אַן שטערונגען און צו זוכן, באַקומען, און איבערגעבן אינפֿאַרמאַציע און געדאַנקען דורך וואַסער־ניט־איז מעדיום, ניט געקוקט אויף לאַנדגרענעצן.

אַרטיקל 20

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון פֿרידלעכער פֿאַרזאַמלונג און פֿאַראייניקונג.

קיינעם טאָר מען ניט צווינגן צו ווערן אַ מיטגליד פֿון וואַסער־ניט־איז פֿאַרבאַנד.

אַרטיקל 21

יעדער האָט אַ רעכט אויף אַנטייל נעמען אין דער רעגירונג פֿון זיין לאַנד, אַדער דירעקט אַדער דורך פֿרי אױסגעקליבענע רעפרעזענטאַנטן.

יעדער האָט אַ רעכט אויף גלייכן צוטריט צו די אינפֿארדנונגען און אינסטאַנצן פֿון זיין לאַנד.

! און אמתדיקע וואַלן אין וועלכע עס זאָל זיין אַן אוניווערסאַלע שטימערעכט, און וועלכע דאַרפֿן געהאַלטן ווערן דורך געהיימישן שטימען אַדער גלייכווערטיקע פּראָצעדורן פֿון פֿריער ! און אמתדיקע וואַלן אין וועלכע עס זאָל זיין אַן אוניווערסאַלע שטימערעכט, און וועלכע דאַרפֿן געהאַלטן ווערן דורך געהיימישן שטימען אַדער גלייכווערטיקע פּראָצעדורן פֿון פֿריער אַפּשטימונג.

אַרטיקל 22

יקט אויף מקיים זיין, דורך נאַציאָנאַלער באַמיונג און אינטערנאַציאָנאַלער מיטאַרבעט, און לויט דער אַרגאַניזירונג און די רעסורסן פֿון יעדער מלוכה, די רעכט, אי עקאָנאָמישע, אי געזעלשאַפֿטלעכע, אי קולטורעלע, וואָס זינען ניטיק פֿאַר זיין כּבֿוד וועגן און פֿאַר דער פֿריער אַנטוויקלונג פֿון זיין פּערזענלעכקייט.

אַרטיקל 23

יעדער האָט אַ רעכט אויף אַרבעט, אויפֿן פֿרייען אויסקלייב פֿון באַשעפֿטיקונג, אויף יושרדיקע און גינציקע אַרבעט־באַדינונגען, און אויף שוץ קעגן אַרבעטלאָזיקייט.

יעדער, אַן קיין שום דיסקרימינאַציע, האָט אַ רעכט אויף גלייכן געזאַלט פֿאַר גלייכער אַרבעט.

וואָס זאָל פֿאַרזיכערן אים און זיין משפּחה אַן עקזיסטענץ וואָס פּאַסט צום מענטשלעכן כּבֿוד, מיט אַ צוגאַב, אויב ניטיק, פֿון אַנדערע מיטלען פֿון געזעלשאַפֿטלעכער פֿאַרזיכערונג.

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרמירן און ווערן אַ מיטגליד פֿון פּראָפֿאַרינען כדי צו פֿאַרטידיקן זינע אינטערעסן.

אַרטיקל 24

יעדער האָט אַ רעכט אויף רו און אויף פֿרייצייט, אַריינגערעכנט דאָס רעכט אויף אַ געהעריקער באַגרענעצונג פֿון אַרבעטס־שעהען און פּעריאָדישע באַזאַלטע וואַקאַציעס.

אַרטיקל 25

נענגנדיק אויפֿן געזונט און ווילזיין פֿון זיך און פֿון דער משפּחה, אינשליסנדיק עסנוואַרג, קליידער, באַהויזונג, מעדיצינישע פֿאַרזאָרגן, און ניטיקע סאַציאַלע פֿאַרזאָרגן, און אַ רעכט

אויף זיכערקייט אין פֿאַל פֿון אַרבעטלאַזיקייט, קראַנקייט, פֿאַרקריפּלונג, אַלמנהשאַפֿט, טיפֿן עלטער, אָדער פֿעלן פֿון פרנסה אין אומשטאַנדן וואָס זײַנען אויסער זײַן קאָנטראָל.

ײַנדער זײַנען באַרעכטיקט אויף באַזונדערן אָפּהייט און הילף. אַלע קינדער, צי די מאַמע האָט חתונה געהאַט צי ניט, זאָלן געניסן פֿון דער זעלביקער געזעלשאַפֿטלעכער באַשיצונג.

אַרטיקל 26

ײַונדאַמענטאַלע סטאַדיעס. עלעמענטאַרע דערציונג זאָל זײַן אַבליגאַטאָריש. טעכנישע און פֿאַכמענערישע דערציונג זאָלן ברייט צוגעשטעלט ווערן, און העכערע בילדונג דאַרף זײַן צוטריטלעך צו אַלעמען לויטן אַקאַדעמישן ווערט.

אַרשטאַרקונג פֿון רעספּעקט צו מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרײַהייטן. די דערציונג זאָל דערמוטיקן פֿאַרשטאַנד, טאַלעראַנץ, און פֿרײַנדשאַפֿט צווישן אַלע פֿעלקער, ראַסן־ און רעליגיעזע־ גרופּעס, און זאָל אונטערשטיצן די אַקטיוויטעטן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער אויף אויסצוהאַלטן שלום.

די עלטערן האָבן אַ רעכט אויף אויסקלײַבן אין פֿאָרויס וואָס פֿאָר אַ דערציונג זײַערע קינדער זאָלן באַקומען.

אַרטיקל 27

ר־עכט באַטײליקן זיך אויף אַ פֿרײַען אויפֿן אין דעם קולטורעלן לעבן פֿון דער קהילה, הנאה האָבן פֿון קונץ, און האָבן אַ חלק אין וויסנשאַפֿטלעכע אַוואַנסירונגען און אירע בענעפֿיטן.

ר־האַט אַ רעכט אויף דער באַשיצונג פֿון זײַנע מאָראַלישע און פֿינאַנציעלע אינטערעסן וואָס קומען אַרויס פֿון זײַן וויסנשאַפֿטלעכער, ליטעראַרישער, אָדער קינצלעכער פּראָדוקציע.

אַרטיקל 28

ר־רעכט אויף אַ געזעלשאַפֿטלעכער און אינטערנאַציאָנאַלער אָרדנונג מיט וועלכער די רעכט און פֿרײַהייטן פֿאַרצייכנט אין אַט דער דעקלאַראַציע זאָלן האָבן אַ פֿולשטענדיקן קיום.

אַרטיקל 29

יעדער האָט חובֿות צו דער געזעלשאַפֿט וואָס נאָר אין איר קען זיך פֿרײַ און פֿולשטענדיק אַנטוויקלען זײַן פּערזענלעכקייט.

ונטשן זאָלן אויך באַקומען פּאַסיקע רעספּעקט און כּבֿוד, און צוליב די יושרדיקע פֿאָדערונגען פֿון מאָראַלישקייט, פֿון עפֿענטלעכער אָרדנונג, און פֿון אַלגעמיינעם ווילזין וואָס זײַנען גילטיק אין אַ דעמאָקראַטישער געזעלשאַפֿט.

אין קיין שום פֿאַל טאָר מען זיך ניט אויסניצן מיט דײַאָ רעכט און פֿרײַהייטן אין קעגנשטעל צו די צילן און פּרינציפּן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער.

אַרטיקל 30

י־מענטש האָט אַ רעכט אויף פֿאַרנעמען זיך מיט וואָסער־ניט־איז אַקטיוויטעט, אָדער אויספֿירן וואָסער־ניט־איז אַקט, וואָס איז געציילט אויף דער צעשטערונג פֿון וועלכן־ניט־איז פֿון די רעכט און פֿרײַהייטן וואָס זײַנען פֿאַרצייכנט דאָ אויבן.

איבערגעזעצט: רפֿאל פֿינקל, שלום בערגער, 1998